

Verklarende woordenlijst

Ambt, ambtsdrager

Iemand die een **ambt** bekleedt heeft een officiële taak binnen een geloofsgemeenschap en wordt **ambtsdrager** genoemd. Er zijn drie ambten: **ouderling**, **diaken** en **predikant**. Ambtsdragers worden gekozen. Wanneer ze hun ambt aanvaarden, worden ze door een predikant in een kerkdienst bevestigd. Al in de bijbel is er sprake van ambten. Er werden zogenaamde oudsten aangesteld om toezicht te houden op de gang van zaken in de gemeente en diakenen ter ondersteuning van de armen.

Advent

Advent is de naam voor de periode van de vier zondagen die aan kerst voorafgaan. In veel kerken wordt dan elke week een adventskaars aangestoken. Het symboliseert dat we steeds iets dichterbij kerst, het feest van het Licht.

Antependium

Een **antependium** is een kleed dat tijdens de kerkdienst over de avondmaalstafel hangt. De kleuren verwijzen naar de tijd van het jaar of de gelegenheid. Ze zijn er in diverse kleuren: paars, roze, rood, groen en wit.

Paars is de kleur van de **advent**, en wordt soms ook gebruikt bij een uitvaart. Roze wordt maar tweemaal per jaar gebruikt: in het midden van de advent en in het midden van de **veertigdagentijd**. Rood hoort bij Pinksteren. Groen is de kleur van de gewone zondagen. Wit hoort bij de doop, bij het kerstfeest en Pasen.

Avondmaal, eucharistie

Het **Avondmaal** of de tafelviering is in protestantse kerken één van de twee **sacramenten** (het andere sacrament is de **doop**). Het woord avondmaal verwijst naar Jezus' laatste maaltijd en daarmee naar zijn lijden en sterven en de opstanding. Er wordt brood en wijn (of druivensap) gedeeld. Het brood is een klein stukje witbrood, ieder neemt een slokje wijn of druivensap. Het avondmaal lijkt op de eucharistie in de Rooms-Katholieke kerk, maar er zijn ook verschillen, zoals het brood dat in de eucharistie hostie heet.

Avondmaalstafel

Tafel in de kerk waarop bij de viering van het **avondmaal** het brood op een schaal en de wijn of druivensap in een avondmaalskan of avondmaalsbeker gereed staan.

Belijdenis

Belijdenis doen is een bevestiging van de **doop**. Ouders kunnen ervoor kiezen hun kind te laten dopen. Wie als puber of volwassene die keus zelf wil bevestigen, kan "belijdenis van het geloof" doen. Dat gebeurt net als bij dopen in een kerkdienst op zondagmorgen. De kern ervan is dat iemand in de kring van de kerkelijke gemeenschap "ja" zegt op wat God voor haar of hem betekent. Aan belijdenis doen gaat meestal een traject vooraf waar in groepsgesprekken verkend wordt wat het geloof kan betekenen.

Diaken, diaconie

Een diaken is een ambtsdrager en wordt gekozen door de kerkenraad. Een **diaken** heeft als taak het verzorgen van hulp aan noodlijdenden binnen en buiten de gemeente. Diaconie betekent letterlijk 'dienstbetoon'. Diakenen maken deel uit van de **werkgroep diaconie**.

Dominee

Aanspreektitel voor **predikant**, zoals professor dat is bij een hoogleraar.

Doop

De **doop** is één van de twee **sacramenten** (het andere sacrament is het **avondmaal**). Van oudsher waren het volwassenen die werden gedoopt zodat ze onderdeel werden van de gemeenschap van volgelingen van Jezus Christus. Vaak gebeurde dit door onderdompeling. Al in de Bijbel wordt verteld dat er ook kinderen gedoopt werd, samen met hun ouders. Tegenwoordig wordt er in de meeste gemeentes gekozen voor drie besprenkelingen met water uit het **doopvont**.

Doopvont

Het **doopvont** is het bekken waarin het doopwater voor het toedienen van de doop zich bevindt

Eredienst

Eredienst is een ander woord voor kerkdienst.

Gebedsintentie

Zie: **voorbede**.

Gemeente

Een **gemeente** is bij de protestantse kerk de plaatselijke geloofsgemeenschap.

Gedachtenisondag

Op de laatste zondag van het **kerkelijk jaar** gedenken wij de gemeenteleden die het voorbije (kerkelijk) jaar zijn gestorven. In de dienst noemen wij hun namen en steken een kaars voor hen aan. Want ook al zijn zij gestorven, wij voelen ons met hen verbonden, in geloof en in herinnering. We staan met de hele gemeente om de nabestaanden heen en delen hun verdriet.

Kansel

Kansel is een andere naam voor preekstoel, meestal een van versierd hout. Boven de preekstoel hangt vaak een klankbord. In de tijd dat er nog geen luidsprekers waren was dat het middel om de stem van de predikant te versterken.

Kerkbalans

Kerkbalans is een gezamenlijke actie van de Rooms-Katholieke Kerk, de Protestantse Kerk, de Oudkatholieke Kerk in Nederland en sinds 2018 de Evangelische Broedergemeente. Al sinds 1973 werken kerkgenootschappen samen in de Actie Kerkbalans en doen zo een beroep op de plaatselijke geloofsgemeenschappen voor een financiële bijdrage. Jaarlijks vragen zij hun leden in de tweede helft van januari een financiële bijdrage te leveren aan hun eigen plaatselijke kerk. De kerk krijgt geen subsidie. Onderhoud van het gebouw, de koffie, maar ook het personeel en missionaire en maatschappelijke projecten kosten geld. Daarom is er de Actie Kerkbalans.

Kerkelijk of liturgisch jaar

Op onze kalender begint het jaar op 1 januari en het eindigt op 31 december. De kerk maakt gebruik van een andere jaarindeling om de christelijke feesten op een goed moment te kunnen vieren. Deze jaarindeling heet het kerkelijk of liturgisch jaar en verschilt een paar weken met onze kalender.

Het kerkelijk jaar volgt het leven van Jezus. Het spreekt dus vanzelf dat een nieuw kerkelijk jaar begint met de verwachtingsvolle en hoopvolle tijd van **advent** en kerst, en dat het oude kerkelijk jaar afgesloten wordt op de zondag daarvoor, de zogenaamde **gedachtenisondag**.

Kerkenraad

De **kerkenraad** is het bestuur van een lokale gemeente van de protestantse kerk. De drie ambten (ouderling, diaken en predikant) vormen samen de kerkenraad. Al eeuwen geldt als grondbeginsel in het protestantisme dat besluiten alleen genomen kunnen worden als de drie ambten bijeen zijn. Zo gaat dat ook bij ons.

De kerkenraad heeft een dagelijks bestuur, het **moderamen**, ook daarin zijn de drie ambten vertegenwoordigd.

Kerkorde

De **kerkorde** is een ander woord voor kerkrecht of huishoudelijk reglement. De kerkorde bevat allerlei bepalingen zoals de taakomschrijving van **ambtsdragers**, het verloop van de **eredienst**, het bedienen van de **doop**, het voeren van een gezond financieel beleid en de samenstelling van de **kerkenraad**.

Kerkrentmeester

Een **kerkrentmeester** houdt zich bezig met financiën, beheer van de gebouwen, veiligheidsbeleid, archief, personeelsbeleid, geldwerving en de Actie **Kerkbalans**. Een aantal van de kerkrentmeesters bekleedt tevens het ambt van ouderling: zij worden ouderlingen-kerkrentmeester genoemd. Kerkrentmeesters vormen de **werkgroep kerkrentmeesters**.

Koster betekent letterlijk: Bewaker.

Een **koster** is een persoon die, al dan niet in dienst van een gemeente, belast is met de dagelijkse zorg voor het kerkgebouw. De koster zorgt ook dat voor de **eredienst** alles klaar staat tot en met een glas water op de **kansel** voor de **predikant**.

Lector

Lector betekent letterlijk: Lezer.

Een **lector** is degene die in een kerkdienst de Schriftlezingen verzorgt. “De Schrift” of “de Schriften” is het woord dat in de Bijbel zélf voor “bijbel” gebruikt wordt.

Liturgie

In ons spraakgebruik heeft **liturgie** betrekking op het verloop van een eredienst. De liturgie kent zowel vaste elementen (groet, Schriftlezing, zegen) als vrije elementen. We gebruiken het woord liturgie ook voor het vouwblad dat we elke zondag uitdelen met daarop het verloop van de kerkdienst van die zondag.

Moderamen

Het **moderamen** is het dagelijks bestuur van de lokale gemeente

Oecumene

Oecumene is afgeleid van het Griekse woord oikoumenè en betekent bewoond, in de zin van de gehele bewoonde wereld. Het is de aanduiding van het netwerk van relaties tussen verschillende kerkgenootschappen op mondiaal en op plaatselijk niveau, maar ook van het streven naar eenheid onder christenen.

Ouderling

Een **ouderling** is een ambtsdrager en wordt gekozen door de kerkenraad.

De primaire taak van een ouderling is pastorale zorg. Verder doen ouderlingen dienst in de kerk tijdens de **erediensten** op zondag volgens een rooster, en bij rouw- en trouwdiensten.

Ouderlingen maken samen met de predikant deel uit van de **werkgroep pastoraat** en/of de **werkgroep eredienst**. Andere ouderlingen maken deel uit van de werkgroep kerkrentmeesters

Pastoraat

Het woord **pastoraat** is afgeleid van het woord pastor dat herder betekent. Vandaar de term die ook nog wel gebruikt wordt: herderlijke zorg. Pastorale zorg houdt in: met elkaar meeleven, omzien naar elkaar, recht doen aan de gemeenschap, kennen en gekend worden. Dat hoort bij de kerntaken van een kerkelijke gemeente.

PKN

De Protestantse kerk Nederland (**PKN**) is een kerk die in 2004 gevormd is uit allerlei protestantse stromingen in Nederland. De PKN vormt landelijk een kerk en plaatselijk gemeenten.

Predikant

De **predikant** is een betaalde **ambtsdrager** die als taken onder meer heeft het leiden van kerkdiensten, het leiden van groepsgesprekken, het voeren van individuele gesprekken. Om het ambt van predikant te kunnen bekleden is een afgeronde universitaire studie theologie vereist. De predikant maakt deel uit van de **kerkenraad**.

Sacrament

De protestantse kerk kent twee sacramenten namelijk: de **doop** en het **avondmaal**. Binnen het protestantisme wordt het **sacrament** gezien als een zichtbaar teken (het water van de doop of het brood en de wijn aan tafel) en een zegel (bevestiging) van Gods genade.

Scriba

De **scriba** heeft als taak het voeren van het secretariaat van de kerkenraad.

Veertigdagentijd

De periode voorafgaand aan Pasen heet **veertigdagentijd**, daar horen zes zondagen bij waarin er naar Pasen toegeleefd wordt. Dit wordt ook wel de vastentijd of de lijdenstijd genoemd.

Voorbede

Voorbede is een gebed dat wordt gevraagd voor bijvoorbeeld mensen die in de rouw zijn om een overledene, voor een zieke, eventueel voor persoonlijke zaken, zoals hulp in een moeilijke zaak, voor een vriend in problemen, uit dankbaarheid, enzovoort. Voorbeden worden ook gevraagd voor maatschappelijke en politieke situaties waar we ons zorgen over maken. De intenties kunnen in het voorbedenboek worden geschreven.

Voorganger

Voorganger: een informele aanduiding voor degene die leiding geeft aan de gemeente en voorgaat in de eredienst. In de meeste gevallen betreft het een **predikant**.

Werkgroepen of colleges

De kerkorde biedt de mogelijkheid om het plaatselijk bestuur op verschillende manieren in te richten. In Damsterboord doen we dat met een werkgroepenstructuur. Dat houdt in dat **ambtsdragers** samen met leden die geen ambtsdrager zijn een **werkgroep** of college vormen waarin jaarplannen gemaakt worden, taken besproken worden en het werk uitgevoerd wordt. Elke **werkgroep** heeft zijn eigen aandachtsgebied.